

Sygn. akt IC 77/16

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 stycznia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Częstochowie Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Lidia Dudek

Protokolant: Ewelina Lamik

po rozpoznaniu w dniu 20 grudnia 2017 roku w Częstochowie

na rozprawie

sprawy z powództwa Z. G.

przeciwko Skarbowi Państwa – Komendantowi Komendy Miejskiej Policji w C.

o zapłatę

1. oddała powództwo w całości;
2. nie obciąża powoda kosztami procesu poniesionymi przez stronę pozwaną;
3. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w C. na rzecz adwokata Ł. L. – Kancelaria Adwokacka w C. kwotę 8.856 zł (osiem tysięcy osiemset pięćdziesiąt sześć złotych) obejmującą podatek VAT, tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

Sygn. akt IC 77/16

UZASADNIENIE

Powód Z. G. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego Skarbu Państwa działającego przez Komendanta Miasta Policji w C. kwoty 100.000 złotych oraz ustalenie odpowiedzialności na przyszłość.

W uzasadnieniu podniósł, że w dniu 3 lutego 2013 roku zostały zatrzymany przez Policję. Następnie w dniu 4 lutego 2013 roku w pomieszczeniach PDOZ Komendy Miejskiej Policji w C. został zaatakowany przez policjanta. Wskutek zdarzenia doznał poważnego urazu skutkującego zabiegiem operacyjnym. Obecnie powód ma krótszą nogę i utyka.

Pozwany Skarb Państwa – Komendant Miejski Policji w C. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany wskazał, że wewnętrzne postępowanie wyjaśniające przeprowadzone przez Komendanta Miejskiego Policji, nie wykazało, aby w dniu 4 lutego 2013 roku doszło do przekroczenia przepisów przez któregokolwiek z funkcjonariuszy policji KMP w C.. Zgodnie z poczynionymi w toku śledztwa ustaleniami stwierdzono, że podjęte przez funkcjonariusza środki przymusu bezpośredniego były adekwatne do okoliczności. Jednakże w przypadku ewentualnego uznania zasadności roszczenia powoda. Podnosi się zarzut przyczynienia się powoda do zaistniałej szkody oraz zarzut przedawnienia zgodnie z art. 442¹ k.c.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód Z. G., lat 71, w dniu 3 lutego 2013 roku przebywał w Klasztorze (...)w C.. Powód chciał spotkać się z przeorem. Jednak nie został do niego wpuszczony. W związku z tym skierował wobec strażnika (...) J. P. oraz zakonnika Zakonu (...) W. Z. następujące słowa: „jeżeli go nie wpuszczą do przeora (...) to następnym razem przyjdzie z kałachem i to nie są żarty”.

W związku ze zdarzeniem został zatrzymany przez funkcjonariuszy Policji Komisariatu I Policji w C. o godzinie 12.15. Następnie został zbadany przez lekarza pogotowia ratunkowego w C., przy ul. (...) uwagi na stan zdrowia i zachowanie.

Z uwagi na brak zastrzeżeń co do stanu zdrowia, powód został przewieziony do Komendy Miejskiej Policji w C., gdzie przyjął go dowódca zmiany funkcjonariusz Policji A. P., który zapoznał Z. G. z treścią regulaminu. Z. G. został osadzony w pomieszczeniu numer 14, gdzie został doprowadzony przez M. S.. W tym samym pomieszczeniu przebywali następujący osadzeni: K. U., S. M., R. W..

W nocy z 3/4 lutego 2013 roku w godzinach od 20.00 do 8.00 służbę w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych Komendy Miejskiej Policji w C. pełnił K. K. a M. Ś. wykonywał czynności na oddziale.

Podczas pobytu w PDOZ powód zgłosił pełniącemu służbę policjantowi M. Ś., że ma trudności w poruszaniu się i może mieć problem z dojściem do toalety. W związku z tym zostało mu dostarczone wiadro. Pod koniec zmiany policjanta powód zgłosił potrzebę skorzystania z toalety. Jednakże w danym momencie nie było to niemożliwe albowiem musiał najpierw dokonać kontroli pomieszczenia numer 5, o czym poinformował powoda. Zapewniając, że w jak najszybciej umożliwi mu skorzystanie z toalety. Z. G. nie posłuchał i wyruszył w ślad za funkcjonariuszem. Nie zareagował również na słowa aby się zatrzymał. Następnie zaczął napierać ciałem na M. Ś., który jedną ręką trzymał drzwi i blokował ciałem przejście. Powodowi udało się jednak wyjść poza obręb pomieszczenia. Funkcjonariusz wepchnął powoda z powrotem do celi, który poruszając się tyłem, potknął się o wystający próg. W tym momencie mężczyzna upadł na pośladki. M. Ś. natychmiast zamknął drzwi pomieszczenia i spojrział przez wizjer i widział, że powód się podnosi. Powód nie zgłaszał żadnych uwag.

W dniu 4 lutego 2013 roku w godzinach od 8.00 rano do godziny 20.00 służbę pełnił kierownik P. S. (1), K. W. oraz M. W., który w godzinach od 8.00 do 10.28 nie był obecny na oddziale. O godzinie 8.40 powód zgłosił potrzebę skorzystania z toalety gdzie poszedł o własnych siłach. Około godziny 9.35 powód zgłosił dolegliwości bólowe prawej nogi w okolicach biodra. Twierdził, że nie może stanąć na nogach. Z. G. podał, że w nocy został popchnięty przez policjanta. W związku z tym zostało wezwane pogotowie ratunkowe, które nadjechało o godzinie 10.10. Po zbadaniu powoda ratownik medyczny D. T. uznał, że Z. G. powinien pojechać do szpitala.

W dniu 4 lutego 2013 roku funkcjonariusze Policji w osobach: P. S. (2) i G. P. wraz z powodem oraz załogą pogotowia ratunkowego udali się na Oddział Ortopedii i Chirurgii Urazowej (...) w C., gdzie rozpoznano u powoda złamanie przekrętarsowe kości udowej prawej. Na oddziale powód przebywał do dnia 12 lutego 2013 roku.

Postanowieniem z dnia 23 maja 2013 roku wydanym przez Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Z. umorzono śledztwo w sprawie przekroczenia uprawnień przez funkcjonariusza policji Komendy Miejskiej Policji w C. wobec osadzonego Z. G. w Pomieszczeniu Dla Osób Zatrzymanych Komendy Miejskiej Policji w C. spowodowania u niego w dniu 4 lutego 2013r. obrażeń ciała, tj. o czyn z art. 231§1 kk i art. 157§1 kk przy zast. art. 11§2 kk, na podstawie art. 17§1 pkt 2 k.p.k. wobec braku ustawowych znamion czynu zabronionego.

Dowód: zeznania świadka M. Ś. (protokół rozprawy z dnia 7.09.2016r. nagranie czas: 00:04:39-00:12:37 adnotacje), zeznania świadka A. P. (protokół rozprawy z dnia 23.11.2016r. nagranie czas: 00:10:55-00:19:49 adnotacje), zeznania świadka M. M. (protokół rozprawy z dnia 7.09.2016r. nagranie czas: 00:20:03-00:22:31 adnotacje), zeznania świadka A. Z. (protokół rozprawy z dnia 7.09.2016r. nagranie czas: 00:22:54-00:25:41 adnotacje), zeznania świadka P. S. (1) (protokół rozprawy z dnia 4.01.2017r. nagranie czas: 00:05:16-00:12:37 adnotacje, protokół rozprawy z dnia 8.03.2017r. nagranie czas:00:15:15), akta Prokuratury Rejonowej w Z. 1 Ds.(...)(k. 1, 2, 3, 4, 12, 13, 14, 17-55,

59-66, 79-210, 215-218), częściowo zeznania powoda Z. G. (protokół rozprawy z dnia 20.12.2017r. nagranie czas: 00:04:30-00:22:54 adnotacje),

Postanowieniem Prokuratora Prokuratury Rejonowej (...) w C. z dnia 23 maja 2013 roku w sprawie o sygn. akt 4Ds. (...) umorzono śledztwo przeciwko Z. G. podejrzanemu o to, że:

1. w dniu 3 lutego 2013 roku w C., na terenie Klasztoru (...), słowami „wszyscy którzy przeszkadzają będą ukarani, przyjadę z kałachem i to nie są żarty”, groził pozbawieniem życia o. W. Z., przy czym groźby te wzbudziły w pokrzywdzonym uzasadnioną obawę, że zostaną spełnione tj. o czyn z art. 190 § 1 kk

2. w dniu 3 lutego 2013 roku N C., na terenie Klasztoru (...), słowami „wszyscy którzy przeszkadzają będą ukarani, przyjadę z kałachem i to nie są żarty”, groził pozbawieniem życia pracownikowi Straży (...) J. P., przy czym groźby te wzbudziły w pokrzywdzonym uzasadnioną obawę, że zostaną spełnione tj. o czyn z art. 190 § 1 kk

W uzasadnieniu podniesiono, że z uwagi na ujawnienie okoliczności wyłączających winę podejrzanego, z uwagi na stwierdzenie, że nie mógł on w czasie czynów rozpoznać ich znaczeń, jak również pokierować swoim postępowaniem należało postępowanie umorzyć na podstawie art. 17§1 pkt 2 k.p.k.

Dowód: postanowienie o umorzeniu śledztwa wraz z uzasadnieniem (k. 64-66 akt).

Sąd wydając niniejsze orzeczenie oparł się głównie na wnioskach wpływających z dowodów zgromadzonych w katach sprawy karnej 1 Ds. (...) Prokuratury Rejonowej w Z. których wiarygodności nie podważała żadna ze stron oraz na dowodach z zeznań świadków przesłuchanych w sprawie niniejszej. Natomiast Sąd odmówił wiarygodności zeznaniom powoda, w części, w której umniejsza swoją rolę podczas zdarzenia z udziałem policjanta M. Ś.. Jak wynika bowiem z zeznań świadków: K. U., S. M., R. W. powód w dniu 4 lutego 2013 roku w bezpośrednim kontakcie funkcjonariuszem była agresywny, napierał na niego, chciał wyjść z pomieszczenia, nie stosował się do poleceń. Wyszedł stopami poza obręb celi. Swoim zachowaniem zmusił policjanta do stawienia mu oporu. W trakcie tych czynności powód stracił równowagę albowiem potknął się o próg i upadł. Świadcami tego zdarzenia było inni zatrzymani, którzy potwierdzili wersję prezentowaną przez policjanta, kategorycznie twierdząc że to Z. G. nie wykonywał poleceń funkcjonariusza Policji i zignorował je.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną bezprawnym działaniem lub zaniechaniem przy wykonywaniu władzy publicznej statuuje przepis art. 417 kc. Przesłankami warunkującymi roszczenie odszkodowawcze są zatem bezprawność działania funkcjonariusza państwowego przy wykonywaniu powierzonej mu czynności, szkoda oraz związek przyczynowy pomiędzy działaniem lub zaniechaniem funkcjonariusza a powstaniem szkody. Ciężar dowodzenia zaistnienia tych przesłanek w pełnym zakresie, w myśl art. 6 kc, spoczywa na powodzie.

Domagając się zasądzenia na swoją rzecz kwoty 100.000 złotych tytułem naprawienia wyrządzonej mu szkody powód podniósł, że w dniu 4 lutego 2013 roku funkcjonariusz Policji M. Ś. użył wobec niego przemocy fizycznej. Powstanie szkody powód bezpośrednio wiąże z bezprawnym zachowaniem policjanta.

Stanowiska powoda nie sposób podzielić. Żadna z przesłanek warunkujących uwzględnienie jego roszczenia nie została prawidłowo wykazana i udowodniona.

Wskazane przez powoda jako skutkujące wyrządzeniem mu szkody zachowanie pozwanego należy bezspornie, w myśl art. 417 § 2 kc, uznać za działania funkcjonariuszy państwowych polegające na wykonywaniu powierzonych im czynności. Powód nie dowiódł jednak, że działania te były bezprawne. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że sposób działania funkcjonariusza policji, rodzaj i siła użytego środka przymusu bezpośredniego wskazuje, że nie miał on zamiaru spowodowania u pokrzywdzonego naruszenia narządu ciała. Upadek pokrzywdzonego nastąpił bezpośrednio na skutek jego potknięcia o próg znajdujący się w wejściu do pomieszczenia co niewątpliwie miało znaczenie w zakresie późniejszych skutków, a użyte przez funkcjonariusza policji środki wskazują, że skutek w

postaci złamania nogi pokrzywdzonego, obiektywnie nie był przewidywalny. Opierając się na zeznaniach świadków przesłuchanych w sprawie a mianowicie K. U., S. M., R. W., treści dokumentów znajdujących się w aktach sprawy 1 Ds. (...) Prokuratury Rejonowej w Z. Sąd ustalił, że działanie funkcjonariusza wykonującego czynności w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych Komendy Miejskiej Policji w C. nie noszą cechy bezprawności. W szczególności należy zauważyć, że postępowanie policjanta podjęciu były uzasadnione okolicznościami sprawy a przede wszystkim samym agresywnym zachowaniem powoda. W ocenie Sądu nie doszło do jakiegokolwiek uchybienia przepisom proceduralnym a nadto treści przepisu art. 231§1 k.k. Podkreślić należy fakt, że takich uchybień nie stwierdzono również w prowadzonym przez Prokuraturę Rejonową Z. śledztwie w tej sprawie. W uzasadnieniu postanowienia z dnia 23 maja 2013 o umorzeniu śledztwa w sprawie nadużycia uprawnień służbowych przez M. Ś. ustalono, że nie można przypisać cechy bezprawności czynnościom wykonanym wobec powoda w dniu 4 lutego 2013 roku przez funkcjonariusza Policji. Zatem należało uznać, że działania policjanta mieściły się w całości w granicach prawa.

Powyższe ustalenia wytrzymują krytykę także w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2003r., sygn. akt II CKN 1370/00) nakazującego pojęcie bezprawności ujmować szeroko. W ślad za Sądem Najwyższym należy zauważyć, że zachowanie się funkcjonariusza państwowego jest bezprawne, jeżeli pozostaje w sprzeczności z obowiązującym porządkiem prawnym, przez który należy rozumieć nie tylko obowiązujące ustawodawstwo, ale również przyjęte ogólnie w społeczeństwie zasady współżycia społecznego. Nadto należy mieć na uwadze, że działaniom podjętym przez wysoko wyspecjalizowane jednostki, takie jak Policja i Prokuratura, wyposażone w szereg uprawnień często prowadzących do naruszenia cudzego dobra osobistego, służących ochronie porządku prawnego, powinny być stawiane szczególnie wysokie wymagania co do fachowości, staranności przy wykonywaniu poszczególnych zadań, a z drugiej strony wobec stosowania zdecydowanych środków - do zachowania daleko idącej ostrożności w posługiwaniu się nimi, wyrażającej się między innymi w stosowaniu zasady proporcjonalności, tj. używania odpowiednich środków i w sposób współmierny, potrzebny do osiągnięcia celu.

W okolicznościach rozpoznawanej sprawy nie doszło zarówno do naruszenia działaniem funkcjonariuszy przepisów prawa, jak ogólnie przyjętych w społeczeństwie zasad współżycia społecznego. Pełniący swe obowiązki funkcjonariusz Policji wykonał je celowo, prawidłowo i profesjonalnie.

Z dokonanych w sprawie ustaleń nie wynika, aby doszło do niezgodnego z prawem działania lub zaniechania funkcjonariuszy państwowych. Ustalenia te prowadzą wręcz do wniosku przeciwnego. Skoro przesłanka bezprawności zachowania się funkcjonariusza nie została spełniona, rozważania dotyczące związku przyczynowego pomiędzy działaniem tego funkcjonariusza a szkodą należy uznać za zbędne i bezprzedmiotowe.

Na marginesie należało również podnieść, że przedawnienie roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym podlega ogólnym regułom przedawnienia ustanowionym w przepisach art. 117 i n. k.c., z modyfikacjami określonymi w art. 442¹ k.c., dotyczącymi terminów przedawnienia tych roszczeń i ich biegu. Przepisy te regulują przedawnienie wszelkich roszczeń majątkowych w zakresie odpowiedzialności deliktowej, a więc roszczeń o naprawienie szkody majątkowej oraz roszczeń o pieniądze zadośćuczynienie krzywdzie.

O następstwach zdarzenia szkodzącego, w postaci uszkodzenia ciała, poszkodowany z reguły uzyskuje wiedzę dopiero po przeprowadzeniu specjalistycznych badań, stwierdzających chorobę, stopień jej zaawansowania i często także jej przyczynę, a co za tym idzie – wiedzę o osobie zobowiązanej do naprawienia szkody (por. wyrok SN z dnia 19 maja 1999 r., II UKN 647/98; wyrok SN z dnia 19 lutego 2003 r., V CKN 207/01). W wyroku z dnia 16 kwietnia 1999 r. (II UKN 579/98) Sąd Najwyższy uznał, że datą rozpoczęcia biegu przedawnienia jest data uzyskania przez poszkodowanego owej wiedzy na podstawie „miarodajnego i autorytatywnego orzeczenia kompetentnej placówki medycznej”.

Mając na uwadze powyższe nawet gdyby liczyć, że powód dowiedział się o szkodzie dopiero w dniu wypisania go ze szpitala w związku ze zdarzeniem z dnia 4 lutego 2013 roku, tj. w dniu 12 lutego 2013 roku roszczenie w dniu jego wniesienia jest przedawnione. Z. G. złożył bowiem pozew dopiero w dniu 22 lutego 2013 roku zatem już po upływie okresu 3 lat więc jego roszczenie należało uznać za przedawnione.

Mając powyższe na uwadze Sąd powództwo oddalił wskutek ustalenia braku przesłanek statuowanych przepisami art. 417 § 1 kc a contrario, art. 442¹ k.c.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. Zakwalifikowanie konkretnego przypadku jako „szczególnie uzasadnionego” w rozumieniu art. 102 k.p.c. wymaga rozważenia całokształtu okoliczności sprawy, łączących się z charakterem żądania poddanego pod osąd przy uwzględnieniu zasad współżycia społecznego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19.09.2013r., ICZ 183/12).

Hipoteza przepisu art. 102 k.p.c., odwołująca się do występowania "przypadków szczególnie uzasadnionych" pozostawia sądowi orzekającemu swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony stanowią podstawę do nie obciążania jej kosztami procesu. Do pierwszych zaliczane są sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenia dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń. Drugie natomiast wyznacza sytuacja majątkowa i życiowa strony, z tym zastrzeżeniem, że niewystarczające jest powoływanie się jedynie na trudną sytuację majątkową. Całokształt okoliczności, które mogłyby uzasadniać zastosowanie tego przepisu powinny być ocenione z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 20.09.2016r., I ACa 276/16).

Mając na uwadze wynik procesu w sprawie niniejszej powód byłby obowiązany zwrócić pozwanemu koszty procesu. Niemniej jednak z uwagi na charakter postępowania, emocjonalne zaangażowanie powoda, brak świadomości o bezzasadności wniesionego powództwa oraz jego sytuację materialną na zasadzie słuszności nie należało zdaniem Sądu obciążać go kosztami procesu poniesionymi przez pozwanego.

Natomiast na podstawie § 8 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2015 r., poz. 1801) Sąd zasądził od Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w C. na rzecz adwokata Ł. L. – Kancelaria Adwokacka w C. kwotę 8.856 zł. obejmującą podatek VAT, tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.